

2.5 Životní prostředí, infrastruktura, poloha, dostupnost

2.5.1 Životní prostředí

Statistické údaje o problematice životního prostředí v nižším regionálním členění nejsou nijak rozsáhlé, podle možností jsou doplněny z jiných zdrojů, často jsou k dispozici pouze v členění podle okresů.

Geografické podmínky jednotlivých správních obvodů ORP jsou určující pro skladbu pozemků podle druhu. Z celkové výměry kraje v roce 2005 připadlo 60,0 % na zemědělskou půdu a 28,0 % na lesní pozemky. Nejvyšší podíl zemědělské půdy byl v obvodu Židlochovic (81,5 %) a Hustopečí (76,9 %), naopak nejnižší, pomíneme-li Brno, v obvodu Blanska (38,5 %). Na Blanensku byl ovšem nejvyšší podíl lesních pozemků (52,3 %), následoval obvod Rosic (45,0 %), vysoké zastoupení zemědělské půdy znamenalo nejnižší podíl lesů v obvodu Židlochovic (5,9 %) a Pohořelic (9,7 %). Vodní plochy měly nejvyšší podíl z výměry v obvodu Břeclavi (4,3 %), zastavěné plochy v součtu s ostatními (plochy pro hospodářskou činnost včetně dopravy) byly nejlépe zastoupeny v Brně (35,6 %), s odstupem následoval obvod Kuřimi (12,4 %) a Hodonína (12,1 %), naproti tomu na Znojemsku to bylo pouze 7,6 %.

Ekologická stabilita krajiny byla zařazena mezi ukazatele pro multikriteriální hodnocení postavení správních obvodů v rámci kraje. Ukazatel porovnává rozlohu ploch ekologicky pozitivně využívaných (sady, zahrady, louky a pastviny, lesní pozemky a vodní plochy) s plochami ekologicky negativně využívanými (orná půda, zastavěné a ostatní plochy). Z tohoto pohledu byla nejpříznivější situace na Blanensku, Tišnovku, Boskovicku a Rosicku, tedy v obvodech, ve kterých koeficient překročil hodnotu jedna. Nejnižší hodnoty koeficientu pak byly v obvodu Židlochovic, Pohořelic a Slavkova u Brna.

Tab. 2.5.1.1 Pozemky podle druhu k 31. 12. 2005

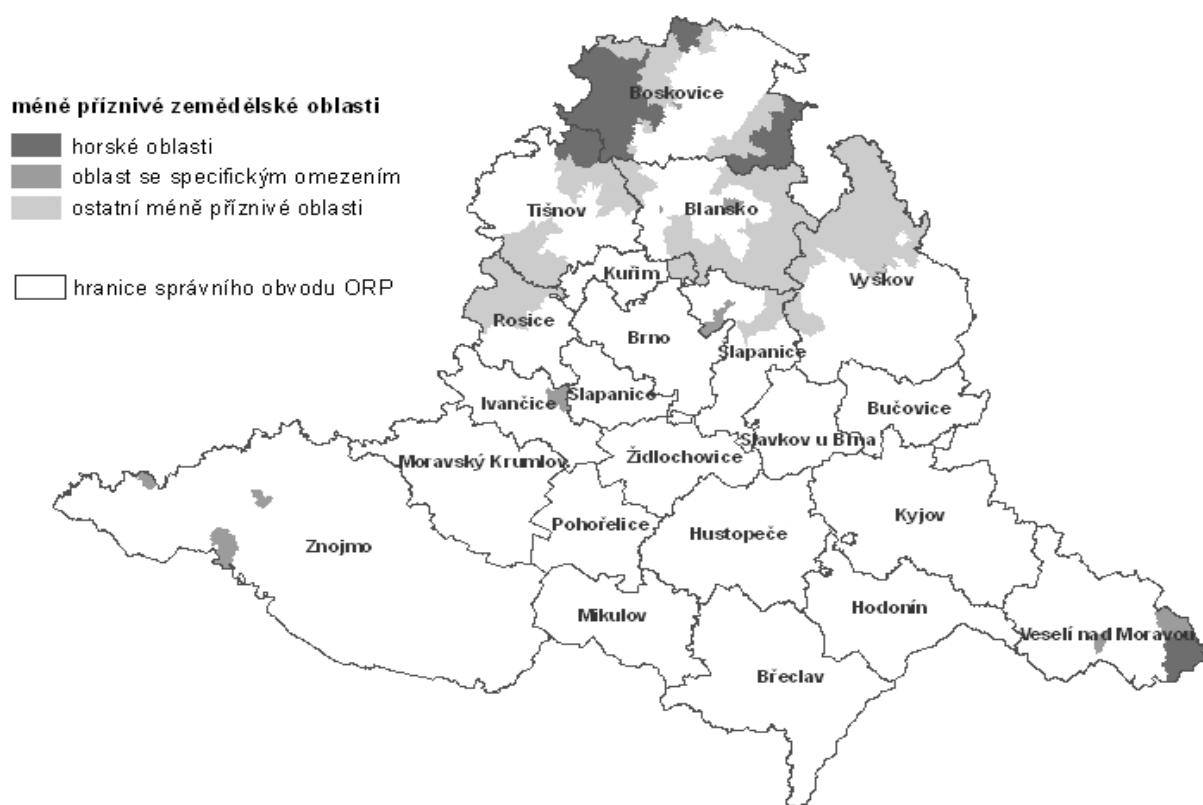
	Výměra půdy celkem (ha)	v tom (%)					Ekologická stabilita krajiny ¹⁾	Podíl půdy zařazené do LFA ²⁾
		zemědělská půda	lesní pozemky	vodní plochy	zastavěné plochy	ostatní plochy		
Jihomoravský kraj	719 633	60,0	28,0	2,1	2,0	8,0	0,67	16,7
v tom správní obvody:								
Blansko	35 131	38,5	52,3	0,7	1,6	6,9	1,67	75,3
Boskovice	51 137	53,2	37,1	0,8	1,4	7,4	1,14	71,7
Brno	23 022	34,8	27,7	1,9	9,1	26,5	0,70	0,0
Břeclav	43 877	61,1	24,2	4,3	2,0	8,4	0,75	0,0
Bučovice	17 103	68,8	21,7	0,7	1,7	7,1	0,36	0,0
Hodonín	28 608	61,0	23,5	3,4	2,8	9,3	0,63	0,0
Hustopeče	35 516	76,9	10,3	3,3	1,9	7,6	0,43	0,0
Ivančice	17 232	54,4	33,6	1,6	1,8	8,6	0,80	4,8
Kuřim	7 706	51,4	35,3	0,9	2,9	9,5	0,76	0,0
Kyjov	47 027	61,8	28,4	1,0	2,2	6,6	0,64	0,0
Mikulov	24 489	67,1	13,4	9,2	1,5	8,7	0,63	0,0
Moravský Krumlov	34 795	71,5	19,8	0,9	1,5	6,2	0,34	0,0
Pohořelice	19 529	73,9	9,7	8,6	1,4	6,4	0,31	0,0
Rosice	17 436	46,1	45,0	0,5	1,8	6,5	1,08	42,0
Slavkov u Brna	15 770	72,5	17,4	0,9	2,0	7,2	0,31	0,0
Šlapanice	34 312	51,1	38,2	0,7	2,2	7,9	0,85	15,4
Tišnov	34 251	47,8	43,2	0,8	1,3	6,9	1,31	42,4
Veselí nad Moravou	34 276	68,2	22,2	1,8	2,0	5,8	0,89	13,1
Vyškov	54 736	45,2	42,8	0,8	1,4	9,8	0,93	39,1
Znojmo	124 256	67,6	22,7	2,1	1,3	6,3	0,45	2,4
Židlochovice	19 426	81,5	5,9	1,4	2,2	8,9	0,19	0,0

¹⁾ poměr ekologicky pozitivně a negativně využívaných ploch (ukazatel I4 v kap. 4.1)

²⁾ LFA = méně příznivé ekologické oblasti

Dalším pohledem je hodnocení území z hlediska podmínek pro zemědělskou činnost. Podle nařízení vlády č. 241/2004 jsou zvýhodněni zemědělci hospodařící v méně příznivých oblastech (LESS FAVOURABLE AREAS - LFA) formou vyrovnávacího příspěvku na travní porosty. Horské oblasti jsou pro účely výše uvedeného zvýhodnění definovány jako území nad 600 metrů nadmořské výšky, případně s vysokou svazitostí v nadmořské výšce 500 až 599 m. Tyto plochy jsou na Boskovicku, Tišnovsku a v obvodu Veselí nad Moravou.

Méně příznivé zemědělské oblasti (LFA) v Jihomoravském kraji

Tab. 2.5.1.2 Porostní plochy lesů podle subkategorií k 31. 12. 2005

Zdroj: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

hektary

	Les ochranný	Les zvláštního určení	z toho							
			pásma ochrany vodních zdrojů I. stupně	území nár. parků a nár. přírodních rezervací	1. zóny CHKO, přírodní rezervace, přírodní památky	příměst. a rekr. lesy	lesy sloužící lesnickém u výzkumu a výuce	lesy se zvýšenou funkcí ochrannou	lesy významné pro uchování biodiverzity	uznané obory a samostatné bažantnice
Jihomoravský kraj	4 385,3	56 035,3	303,8	7 359,5	2 198,5	2 782,2	8 169,0	3 466,2	6 648,3	9 675,7
v tom správní obvody:										
Blansko	568,4	5 848,5	0,3	418,0	154,9	666,3	3 433,7	79,5	1 095,9	-
Boskovice	50,9	991,0	88,8	-	427,9	65,5	11,1	101,4	198,6	96,3
Brno	146,3	3 433,6	0,3	-	142,6	1 507,4	1 064,5	40,9	-	658,6
Břeclav	-	5 283,3	17,3	107,2	38,6	-	-	99,1	4 392,3	307,9
Bučovice	13,1	272,3	-	9,7	-	-	-	-	-	-
Hodonín	24,8	938,0	0,2	2,7	6,0	-	-	33,0	146,4	0,2
Hustopeče	84,0	717,3	-	36,8	34,4	-	-	23,5	-	622,7
Ivančice	297,0	1 447,8	-	-	387,8	2,9	-	250,2	-	758,0
Kuřim	68,5	687,8	-	-	32,7	501,1	-	3,1	-	150,9
Kyjov	2,6	1 049,7	-	39,0	-	-	-	92,4	-	220,9
Mikulov	182,9	2 015,9	0,4	139,5	121,1	-	-	115,6	-	1 639,3
Moravský Krumlov	333,9	2 032,8	-	-	0,5	-	-	334,2	-	1 698,1
Pohořelice	-	1 198,1	-	-	168,4	-	-	139,5	-	890,1
Rosice	39,6	660,3	-	-	0,2	-	-	84,5	575,0	-
Slavkov u Brna	14,3	319,4	-	-	-	-	-	319,4	-	-
Slapanice	413,6	4 256,8	-	108,4	257,7	39,0	3 659,8	-	148,6	34,8
Tišnov	663,8	748,9	1,3	81,2	418,1	-	-	158,9	74,1	-
Veselí nad Moravou	91,5	2 770,2	5,5	1 166,3	-	-	-	-	-	1 597,5
Vyškov	198,3	14 975,4	175,4	15,1	-	-	-	1 496,7	-	-
Znojmo	1 177,0	5 817,3	13,9	5 235,8	6,9	-	-	65,3	17,4	459,9
Židlochovice	14,8	570,9	0,4	-	0,7	-	-	29,2	-	540,6

Ostatní méně příznivé oblasti jsou vymezeny na základě socio-demografických charakteristik (nízká hustota zalidnění a vysoký podíl zaměstnanosti v zemědělství). Takováto území jsou ve správních obvodech Blanska, Boskovic, Tišnova, Rosic, Kuřimi, Šlapanic a Vyškova. Poměrně malý rozsah mají v kraji specifické oblasti, které jsou definovány jako území s vysokou svažitostí terénu na 50 % katastrálního území.

Lesní pozemky v Jihomoravském kraji měly v roce 2005 rozlohu 201 tisíc hektarů. Z této plochy připadalo podle podrobnějšího členění 4,4 tis. ha na lesy ochranné a 56 tis. ha na lesy zvláštního určení. Lesy ochranné, které rostou především na mimořádně nepříznivých stanovištích, měly nejvyšší rozlohu na Znojemsku – více než čtvrtina z krajské výměry. Lesy zvláštního určení byly nejrozsáhlejší na Vyškovsku, opět více než čtvrtina krajské výměry. Podrobné členění lesů zvláštního určení ukazuje tabulka 2.5.1.2. Zde jsou jednou z kategorií i lesy chráněných krajinných oblastí, přírodních rezervací a přírodních památek.

Chráněná území jsou v Jihomoravském kraji na rozloze 47 tis. ha, a tvoří 6,6 % rozlohy kraje (po odečtení překryvů maloplošných území, která jsou uvnitř velkoplošných území). Tyto plochy jsou nejvýrazněji zastoupeny v obvodu Veselí nad Moravou – téměř polovina výměry obvodu, v obvodu Mikulova tvoří třetinu výměry a na Blanensku téměř 18 % výměry správního obvodu.

Tab. 2.5.1.3 Chráněná území ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2005

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny (<http://drusop.nature.cz>), vlastní dopočty a odhady ČSÚ

	Velkoplošná chráněná území		Maloplošná chráněná území				Chráněná úz. celkem (bez překryvů MCHÚ ³⁾ a VCHÚ)	
	počet ¹⁾	výměra (v ha)	počet ¹⁾	výměra (v ha)		výměra (v ha)	% celk. rozlohy SO ORP	
				celkem	v tom na území			
				VCHÚ ²⁾	mimo VCHÚ ²⁾			
Jihomoravský kraj	4	41 629	281	8 474	2 865	5 609	47 239	6,6
v tom správní obvody:								
Blansko	1	6 094	16	865	761	104	6 198	17,6
Boskovice	-	-	25	706	-	706	706	1,4
Brno	1	317	30	327	3	324	641	2,8
Břeclav	1	928	11	708	104	604	1 531	3,5
Bučovice	-	-	14	97	-	97	97	0,6
Hodonín	1	775	7	146	-	146	921	3,2
Hustopeče	-	-	11	218	-	218	218	0,6
Ivančice	-	-	10	242	-	242	242	1,4
Kuřim	-	-	6	90	-	90	90	1,2
Kyjov	-	-	16	282	-	282	282	0,6
Mikulov	1	7 638	19	1 299	639	660	8 298	33,9
Moravský Krumlov	-	-	9	140	-	140	140	0,4
Pohořelice	-	-	6	703	-	703	703	3,6
Rosice	-	-	1	3	-	3	3	0,0
Slavkov u Brna	-	-	5	41	-	41	41	0,3
Šlapanice	1	2 686	31	829	558	272	2 957	8,6
Tišnov	-	-	23	638	-	638	638	1,9
Veselí nad Moravou	1	16 933	15	888	800	88	17 022	49,7
Vyškov	-	-	10	50	-	50	50	0,1
Znojmo	1	6 259	26	196	-	196	6 455	5,2
Židlochovice	-	-	2	5	-	5	5	0,0

¹⁾ včetně území zasahujících do jiného obvodu ORP (kraje). Součty SO ORP nemusí přesně odpovídat hodnotě za kraj

²⁾ VCHÚ = velkoplošná chráněná území (zahrnují chráněné krajinné oblasti a národní parky)

³⁾ MCHÚ = maloplošná chráněná území (národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky a přírodní rezervace)

Na území kraje se nachází 4 velkoplošná chráněná území o celkové rozloze téměř 42 tis. ha. Národní park Podyjí, chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty, Pálava a Moravský kras zasahují na území osmi obvodů ORP, největší část se nachází v obvodu Veselí nad Moravou.

Maloplošná chráněná území jsou v kraji ve všech správních obvodech, i když na Rosicku či Židlochovicu je podíl na celkové výměře správního obvodu nepatrný. Největší počet těchto celků se nachází v obvodu Šlapanic (31) a Brna (30), nejvyšší výměru mají v obvodu Mikulova a Veselí nad Moravou.

Výměry u chráněných území, které jsou uvedeny v následujících tabulkách, byly odhadnuty s použitím GIS a mohou se lišit od jinde uvedených.

Tab. 2.5.1.4 Maloplošná chráněná území ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2005 Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny (<http://drusop.nature.cz>), vlastní dopočty a odhady ČSÚ

	Maloplošná chráněná území (MCHÚ)		v tom podle kategorií							
			národní přírodní památka		národní přírodní rezervace		přírodní památka		přírodní rezervace	
	počet ¹⁾	výměra (v ha)	počet ¹⁾	výměra (v ha)	počet ¹⁾	výměra (v ha)	počet ¹⁾	výměra (v ha)	počet ¹⁾	výměra (v ha)
Jihomoravský kraj	281	8 474	13	342,7	18	2 812,5	154	1 647,9	96	3 671,2
v tom správní obvody:										
Blansko	16	865	1	4,4	3	660,4	3	12,2	9	188,1
Boskovice	25	706	-	-	-	-	17	336,1	8	370,3
Brno	30	327	2	17,2	-	-	20	178,3	8	131,1
Břeclav	11	708	2	47,6	4	606,9	3	5,2	2	48,1
Bučovice	14	97	1	9,5	1	24,5	6	22,8	6	40,7
Hodonín	7	146	-	-	-	-	3	55,9	4	90,6
Hustopeče	11	218	-	-	1	47,1	2	6,6	8	164,6
Ivančice	10	242	-	-	-	-	6	17,8	4	223,9
Kuřim	6	90	-	-	-	-	4	75,3	2	14,7
Kyjov	16	282	2	107,3	-	-	7	66,7	7	107,8
Mikulov	19	1 299	2	107,6	4	530,0	5	54,1	8	607,3
Moravský Krumlov	9	140	1	30,3	1	86,6	6	20,2	1	3,0
Pohořelice	6	703	-	-	-	-	3	84,8	3	618,1
Rosice	1	3	-	-	-	-	1	3,4	-	-
Slavkov u Brna	5	41	-	-	-	-	3	24,5	2	16,4
Šlapanice	31	829	1	0,0	2	255,6	16	48,1	12	525,4
Tišnov	23	638	-	-	-	-	19	437,7	4	200,0
Veselí nad Moravou	15	888	1	18,8	4	601,6	6	65,7	4	202,4
Vyškov	10	50	-	-	-	-	6	11,7	4	38,3
Znojmo	26	196	-	-	-	-	20	115,7	6	80,5
Židlochovice	2	5	-	-	-	-	2	5,0	-	-

¹⁾ včetně území zasahujících do jiného obvodu ORP (kraje). Součty SO ORP nemusí přesně odpovídat hodnotě za kraj

Náklady vynaložené na ochranu životního prostředí jsou k dispozici v členění podle okresů. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v Jihomoravském kraji dosáhly v roce 2004 částky 2,8 mld. Kč (z toho 73 % bylo vynaloženo na nakládání s odpady a 20 % na nakládání s odpadními vodami). Téměř 47 % z objemu bylo vykázáno v okrese Brno-město, nejmenší podíl připadal na okres Znojmo (necelá 3 procenta). Neinvestiční náklady prakticky zahrnují mzdy, platby za energie, materiál a služby, jejichž účelem je prevence, snížení, úprava nebo eliminace znečišťujících látek a znečištění a jsou výsledkem provozních aktivit podniku.

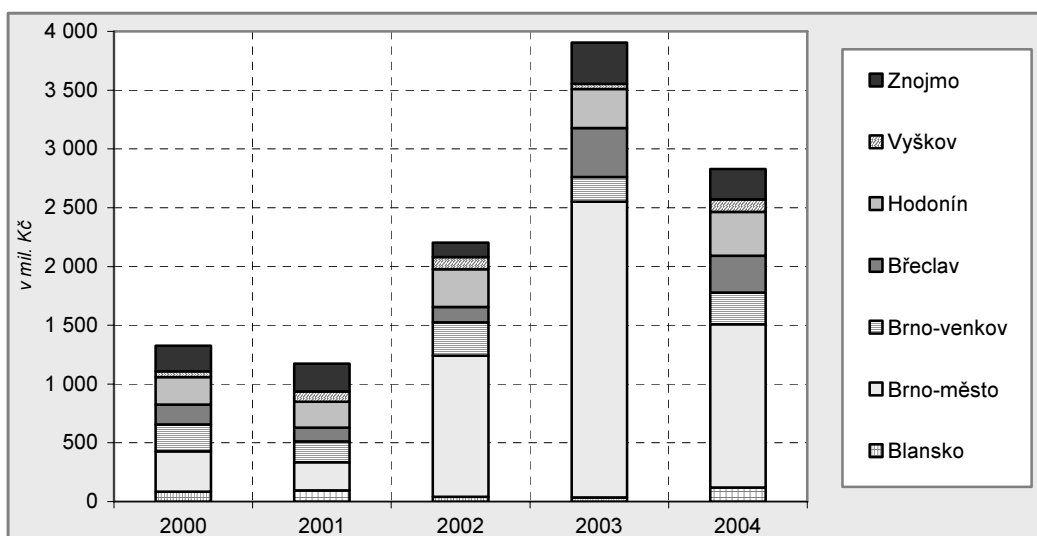
Tab. 2.5.1.5 Náklady na pořízené investice na ochranu životního prostředí v letech 2000 až 2004

v tis. Kč b. c.

	Náklady na pořízené investice celkem	v tom			
		ochrana ovzduší a klimatu	nakládání s odpadními vodami	nakládání s odpady	ostatní investice na ochranu životního prostředí
Jihomoravský kraj	11 437 702	1 028 201	8 014 343	1 004 529	1 390 629
v tom okresy:					
Blansko	376 670	131 117	199 759	27 068	18 726
Brno-město	5 687 475	162 199	4 126 421	274 694	1 124 161
Brno-venkov	1 167 250	132 350	838 302	141 047	55 551
Břeclav	1 148 737	213 587	833 161	60 901	41 088
Hodonín	1 481 175	117 438	902 086	389 637	72 014
Vyškov	389 021	86 273	216 541	71 561	14 646
Znojmo	1 187 374	185 237	898 073	39 621	64 443

Souhrn investičních nákladů na ochranu životního prostředí dosáhl v kraji za období let 2000 až 2004 hodnoty 11,4 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že investice jsou členěny podle sídla podniku a ne podle místa realizace, nemá členění podle okresů pro dopady na životní prostředí podstatný význam. Z celku připadla většina nákladů na nakládání s odpadními vodami (70,1 %), na ochranu ovzduší připadlo 9,0 % z celku, na nakládání s odpady 8,8 % a na ostatní investice 12,2 % z celku.

Graf 23 Investice na ochranu životního prostředí podle okresů

K základním zdrojům znečištění ovzduší patří emise. Jsou to exhaláty pocházející z určitého zdroje v konkrétním čase a dělí se na pevné, kapalné a plynné. Ve spodní části atmosféry jednotlivé součásti emisí navzájem reagují, některé se rozpouští ve vzdušné vlhkosti, jsou ovlivňovány slunečním zářením, elektrickými výboji a dalšími fyzikálními vlivy. Výsledné produkty a jejich účinky se nazývají imise a místo jejich působení je značně závislé na momentální povětrnostní situaci, vzniklá směs látek je prouděním vzduchu rozptýlována. Měrné emise jsou emise znečišťujících látek za určité časové období, připadající na jednotku plochy území. Údaje o koncentraci znečišťujících látek v mikrogramech na metr krychlový jsou získávány z měřících sítí automatizovaných imisních stanic a plošné hodnocení emisí probíhá podle jednotlivých skupin producentů znečištění (REZZO 1 – 4). V regionálním členění jsou publikovány údaje bez mobilních zdrojů (REZZO 1 – 3).

Tab. 2.5.1.6 Měrné emise oxidů dusíku a oxidu uhelnatého podle REZZO 1-3 podle okresů

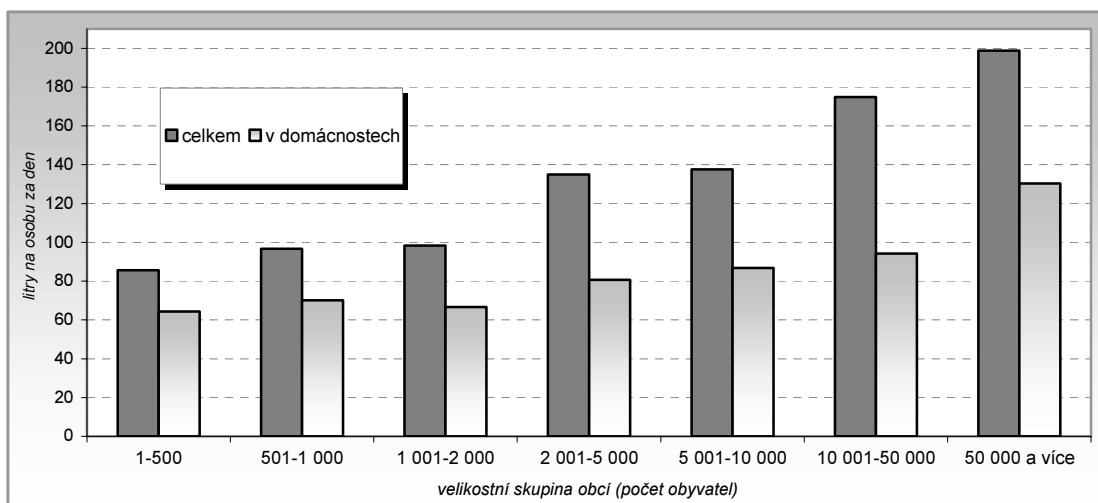
t/km²/rok

	Oxid uhelnatý						Oxidy dusíku					
	2000	2001	2002	2003	2004	index 2004/2000 (%)	2000	2001	2002	2003	2004	index 2004/2000 (%)
Jihomoravský kraj	1,00	1,17	0,80	0,85	0,83	82,6	0,67	0,71	0,73	0,65	0,68	101,4
v tom okresy:												
Blansko	1,21	1,41	0,93	0,93	0,81	67,3	0,34	0,34	0,37	0,37	0,36	107,9
Brno-město	2,78	3,21	1,60	1,57	1,44	51,8	4,07	4,30	4,37	4,60	4,70	115,5
Brno-venkov	1,59	1,77	0,99	1,24	1,26	79,3	0,98	1,31	1,23	1,20	1,06	107,9
Břeclav	0,30	0,34	0,61	0,57	0,57	186,2	0,50	0,41	0,66	0,24	0,47	95,4
Hodonín	0,49	0,75	0,69	0,67	0,56	114,9	0,98	0,92	0,85	0,89	0,83	84,6
Vyškov	0,92	1,03	0,45	0,43	0,41	44,6	0,24	0,27	0,26	0,27	0,25	105,5
Znojmo	1,11	1,29	0,88	1,00	1,04	93,7	0,33	0,33	0,32	0,24	0,33	98,5

Jihomoravský kraj jako celek má ve srovnání s ostatními kraji relativně kvalitní ovzduší. Z okresů se vymyká podle jednotlivých ukazatelů vždy okres Brno-město jako hospodářské centrum s vysokou intenzitou dopravy. Navíc u emisí oxidu siřičitého, kde krajský průměr v roce 2004 činil 0,58 tun na km², hodnotu výrazně převyšoval okres Hodonín (tepelná elektrárna), a to hodnotou 2,13 tun na km².

Hospodaření s vodou a nakládání s odpadními vodami bylo podrobně zjišťováno za rok 2001, v dalších letech nejsou regionálně členěná data k dispozici. Z Cenzu veřejných vodovodů a kanalizací 2002 vyplývá, že veřejný vodovod mělo 87,5 % obcí v Jihomoravském kraji, kromě okresu Brno-město měl stoprocentní vybavenost obcí veřejným vodovodem okres Břeclav. Nejnižší podíl byl zjištěn v okrese Brno-venkov (78,8 % obcí). Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu činil v kraji 92,6 %, v Brně-městě 100 %, ovšem v okrese Vyškov jen 81,7 %. Nejvyšší specifická potřeba vody v domácnostech byla zjištěna v okrese Brno-město, nejnižší specifická potřeba v okrese Vyškov (vyšší podíl vody z neveřejných zdrojů). Z pohledu velikostních skupin obcí lze konstatovat, že s rostoucí velikostí obce roste i specifická potřeba vody v domácnostech.

Graf 24 Specifická potřeba vody na obyvatele podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje v roce 2001

Tab. 2.5.1.7 Vodovody a kanalizace podle okresů za rok 2001

Zdroj: Cenzus vodovodů a kanalizací ČR 2002

	Voda (tis. m ³)			Specifická potřeba vody na 1 obyvatele v domácnosti na 1 den (l)	Vypouštěné odpadní vody do kanalizace (tis. m ³)	Čištěné odpadní vody bez srážkových vod (tis. m ³)	Podíl čistěných odpadních vod (%)
	vyrobená pitná	fakturovaná celkem	z toho pro domácnosti				
Jihomoravský kraj	74 732	58 654	37 161	97,8	56 311	52 479	93,2
v tom okresy:							
Blansko	6 577	4 750	3 231	85,0	4 124	3 362	81,5
Brno-město	36 899	27 088	17 749	130,3	27 019	27 019	100,0
Brno-venkov	4 752	5 597	3 765	76,2	4 666	4 218	90,4
Břeclav	7 933	5 790	3 438	77,9	4 575	4 188	91,5
Hodonín	8 497	6 991	4 205	85,5	7 312	6 470	88,5
Vyškov	3 954	3 590	1 829	71,0	5 141	3 914	76,1
Znojmo	6 120	4 848	2 945	79,2	3 475	3 308	95,2

Podle výsledků šetření bylo v roce 2001 do kanalizace vypouštěno více než 56 mil. m³ odpadních vod, z tohoto množství bylo 52 mil m³, tedy 93,2 % čištěno. Nejvyšší podíl čistěných odpadních vod byl po Brněměstě v okrese Znojmo.

2.5.2 Infrastruktura

Vybavenost obcí je ovlivněna velikostní strukturou obcí v jednotlivých správních obvodech. Na úvod je možno se vrátit k šetření o vodovodech a kanalizacích, podle výsledků bylo v roce 2001 52,9 % obcí kraje vybaveno kanalizací, kromě Brna-města byl nejvyšší podíl obcí v okrese Hodonín (96,3 %), nejméně v okrese Znojmo (20,9 %). V domech napojených na veřejnou kanalizaci žilo na konci roku 2001 celkem 78,2 % obyvatel kraje (v roce 2005 to bylo o 0,9 bodu více), nejvyšší podíl byl vykázan v okrese Brno-město (99,4 %) a v okrese Vyškov (84,7 %), naopak nejnižší v okrese Znojmo (51,1 %).

Vybavenost obcí kanalizací s napojením na čističku odpadních vod se v uplynulých letech zvýšila, podíl obcí Jihomoravského kraje v roce 2005 dosáhl 33,3 % a byl o 8,2 bodu vyšší, než v roce 2000. Nejvyšší stupeň vybavenosti (z tohoto pohledu a hodnocení podílu obcí vybavených prvky infrastruktury je možno vyjmout Brno, které má vždy stoprocentní vybavenost) v této oblasti podle správních obvodů ORP měly v roce 2005 obce v obvodu Břeclavi (82,4 %) a Hodonína (72,2 %), naopak nejnižší v obvodu Bučovic (10,0 %). Relativní nárůst vybavenosti byl nejvyšší v obvodu Pohořelic (o 23,1 %).

Rychlým tempem pokračovala i plynofikace obcí, již 93,5 % obcí kraje bylo v roce 2005 vybaveno plynem ze sítě. Stoprocentní vybavenost byla v obvodu Brna, Břeclavi, Hodonína, Kyjova, Slavkova u Brna, Veselí nad Moravou a Židlochovic. Nejnižší podíl obcí s plynofikací byl zaznamenán v obvodu Kuřimi (80,0 %) a Tišnova (81,4 %).

Tab. 2.5.2.1 Technická infrastruktura

	Podíl obcí vybavených (%)							
	kanalizací s napojením na ČOV			plynem ze sítě			zastávkou dálkové dopravy	železniční zastávkou
	2000	2005	rozdíl 2005 - 2000 (procentní body)	2000	2005	rozdíl 2005 - 2000 (procentní body)	2004	2004
Jihomoravský kraj	25,1	33,3	8,2	82,6	93,5	10,9	13,5	21,0
v tom správní obvody:								
Blansko	32,6	37,2	4,7	95,3	97,7	2,3	11,6	9,3
Boskovice	19,2	20,5	1,4	82,2	93,2	11,0	20,5	12,3
Brno	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0
Břeclav	70,6	82,4	11,8	100,0	100,0	-	58,8	52,9
Bučovice	10,0	10,0	-	80,0	85,0	5,0	25,0	30,0
Hodonín	66,7	72,2	5,6	100,0	100,0	-	16,7	50,0
Hustopeče	10,7	21,4	10,7	89,3	92,9	3,6	10,7	28,6
Ivančice	17,6	17,6	-	82,4	88,2	5,9	5,9	17,6
Kuřim	50,0	60,0	10,0	80,0	80,0	-	10,0	30,0
Kyjov	14,3	21,4	7,1	100,0	100,0	-	11,9	14,3
Mikulov	17,6	29,4	11,8	88,2	94,1	5,9	11,8	35,3
Moravský Krumlov	21,2	21,2	-	57,6	97,0	39,4	21,2	15,2
Pohořelice	30,8	53,8	23,1	84,6	84,6	-	15,4	23,1
Rosice	29,2	37,5	8,3	83,3	91,7	8,3	12,5	16,7
Slavkov u Brna	16,7	33,3	16,7	100,0	100,0	-	11,1	33,3
Šlapanice	42,5	57,5	15,0	90,0	95,0	5,0	2,5	35,0
Tišnov	8,5	18,6	10,2	32,2	81,4	49,2	5,1	15,3
Veselí nad Moravou	40,9	50,0	9,1	95,5	100,0	4,5	9,1	40,9
Vyškov	19,0	19,0	-	92,9	92,9	-	16,7	14,3
Znojmo	21,6	35,1	13,5	83,8	93,7	9,9	8,1	14,4
Židlochovice	41,7	54,2	12,5	91,7	100,0	8,3	16,7	20,8

Tab. 2.5.2.2 Vybavenost obcí v roce 2005

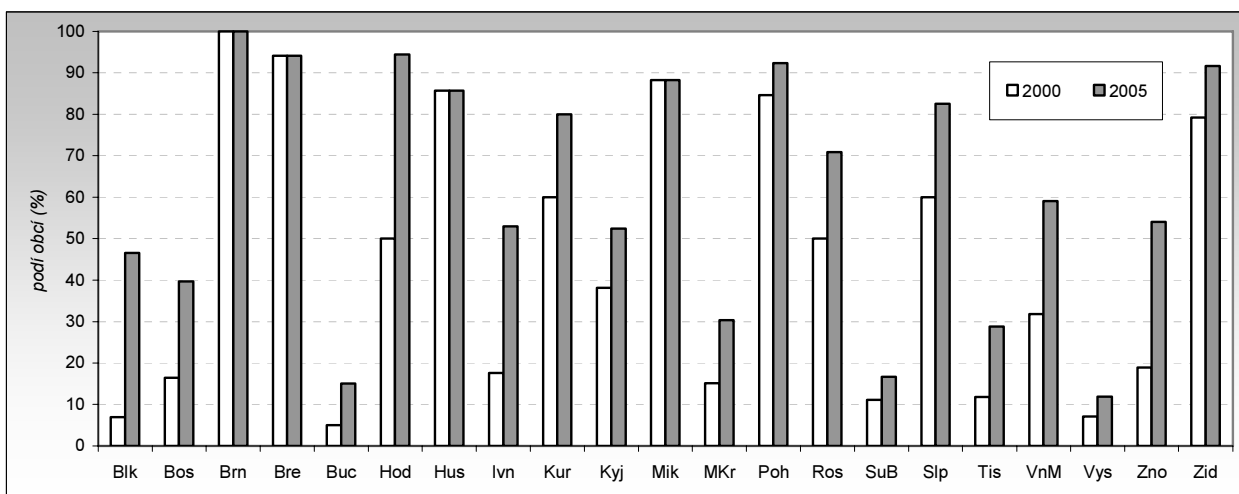
	Podíl obcí správního obvodu ORP se zařízením v obci (%)									
	mateřská škola	základní škola		knihovna	hřiště, stadion	tělocvična	samostatná ordinace praktického lékaře			
		1. - 5. ročník	1. - 9. ročník				pro dospělé	pro děti	stoma- tologa	gyne- kologa
Jihomoravský kraj	61,5	27,7	22,8	91,8	81,4	51,0	22,3	14,7	19,5	6,5
v tom správní obvody:										
Blansko	58,1	25,6	23,3	97,7	88,4	48,8	23,3	16,3	23,3	9,3
Boskovice	39,7	21,9	13,7	89,0	74,0	32,9	13,7	9,6	9,6	1,4
Brno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Břeclav	100,0	23,5	64,7	100,0	94,1	88,2	58,8	52,9	47,1	23,5
Bučovice	50,0	30,0	10,0	95,0	90,0	45,0	15,0	5,0	15,0	5,0
Hodonín	77,8	22,2	55,6	100,0	83,3	72,2	66,7	44,4	55,6	27,8
Hustopeče	85,7	42,9	28,6	100,0	92,9	82,1	32,1	14,3	28,6	10,7
Ivančice	64,7	35,3	23,5	82,4	88,2	52,9	17,6	17,6	17,6	11,8
Kuřim	80,0	50,0	20,0	80,0	90,0	60,0	30,0	30,0	30,0	10,0
Kyjov	73,8	28,6	33,3	100,0	83,3	64,3	28,6	21,4	26,2	9,5
Mikulov	58,8	11,8	29,4	100,0	88,2	41,2	23,5	11,8	17,6	11,8
Moravský Krumlov	57,6	36,4	12,1	93,9	84,8	51,5	15,2	6,1	15,2	3,0
Pohořelice	76,9	23,1	30,8	76,9	92,3	46,2	15,4	15,4	15,4	0,0
Rosice	66,7	25,0	20,8	91,7	79,2	50,0	25,0	16,7	20,8	12,5
Slavkov u Brna	100,0	61,1	22,2	100,0	100,0	66,7	22,2	16,7	16,7	5,6
Šlapanice	85,0	47,5	27,5	100,0	95,0	87,5	30,0	22,5	30,0	12,5
Tišnov	33,9	11,9	10,2	64,4	64,4	23,7	13,6	5,1	10,2	1,7
Veselí nad Moravou	77,3	22,7	45,5	100,0	90,9	59,1	31,8	22,7	31,8	4,5
Vyškov	69,0	31,0	16,7	90,5	76,2	52,4	16,7	11,9	16,7	2,4
Znojmo	46,8	14,4	18,9	95,5	68,5	35,1	14,4	7,2	11,7	0,9
Židlochovice	75,0	62,5	16,7	87,5	100,0	75,0	25,0	16,7	16,7	8,3

V obcích Jihomoravského kraje bylo dosaženo stoprocentní dopravní obslužnosti, tzn., že v každé obci je buď autobusová nebo železniční zastávka. Zastávky dálkové autobusové dopravy mělo 13,5 % obcí kraje

a zastávky železniční pak 21,0 % obcí kraje. Z obvodů v obou případech nejvyšší podíl obcí byl na Břeclavsku.

Vybavenost obcí školskými, kulturními, sportovními a zdravotnickými zařízeními je zřejmá z tabulky 2.5.2.2. Z tohoto pohledu se jevila jako nejdostupnější (resp. procento obcí bylo celkově nejvyšší) vybavenost knihovnou, hřištěm a mateřskou školou. Ordinance lékařů jsou soustředěny především do větších měst.

Graf 25 Obce se schválenou územně plánovací dokumentací podle správních obvodů ORP

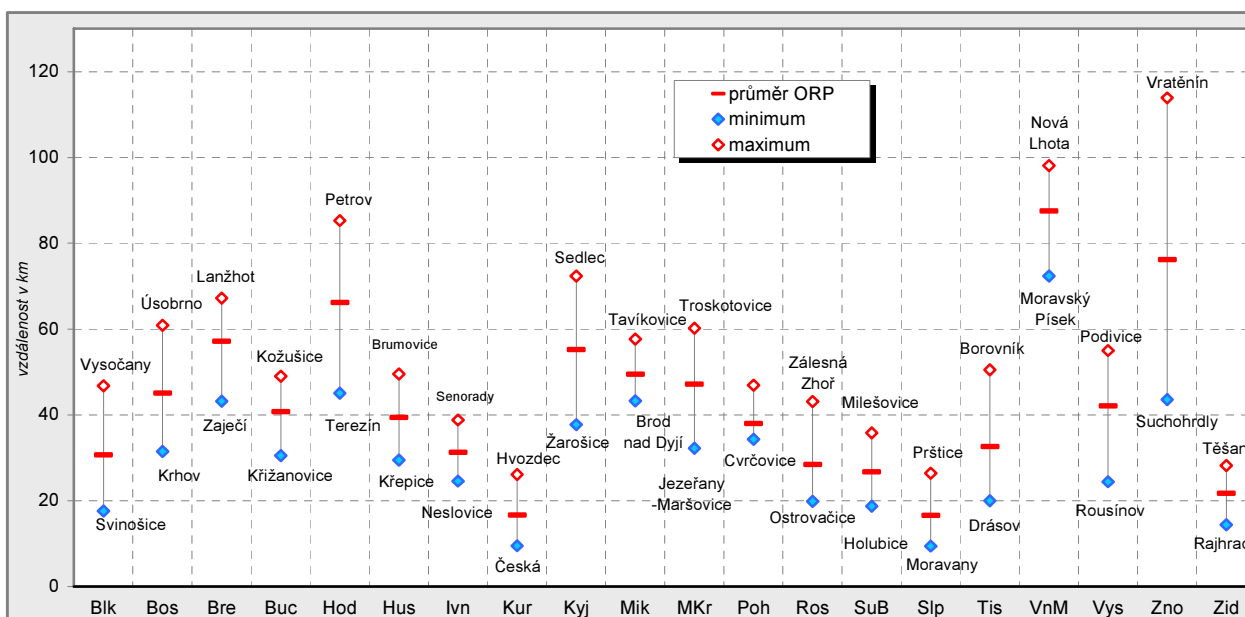

Pro další rozvoj obcí je důležité, aby obce měly schválený územní plán či urbanistickou studii. Příznivá situace v této oblasti byla v Brně a dále na Hodonínsku, Břeclavsku a Pohořelicku, zde podíl obcí se schváleným územním plánem v roce 2005 přesahoval hranici 90 %. Nejméně příznivá situace byla na Vyšovsku s podílem obcí necelých 12 %. Z pohledu vývoje k nejvyššímu zvýšení podílu za posledních 5 let došlo na Hodonínsku (o 44 bodů), na Blanensku (o 40 bodů) a na Ivančicku (o 35 bodů).

2.5.3 Dopravní dostupnost, poloha vzhledem k rozvojovým osám

Z tvaru území Jihomoravského kraje a polohy krajského města, jako správního a hospodářského centra, vyplývá velice dobrá dostupnost pro jednotlivé obce správních obvodů ORP. Výjimku tvoří některé obce Znojemska se vzdáleností od krajského města převyšující 100 km (Vratěnin se vzdáleností od Brna 114 km, Uherčice 111 km, Lubnice, Podhradí nad Dyjí a Stálky 103 km, Korolupy, Bítov a Chvalatice více než 101 km), resp. celkem 63 obcí ze Znojemska a obvodu Veselí nad Moravou, z nichž trvá cesta do Brna více než 1,5 hodiny.

Graf 26 Silniční vzdálenost obcí od Brna podle správních obvodů ORP

Průměrná vzdálenost jednotlivých obcí správních obvodů od krajského města činí 46,2 kilometrů. Nejkratší je ve správním obvodu Šlapanice (průměrná vzdálenost 16,5 km) a Kuřim (16,6 km), nejdelší průměrná vzdálenost je v obvodu Veselí nad Moravou (87,5 km) a Znojmo (76,2 km). Cesta do Brna trvá v průměru 44 minut, v již uvedeném obvodu Veselí nad Moravou a Znojmo byly průměrné časy nejvyšší (102 resp. 87 min.), naproti tomu na Kuřimsku či Šlapanicku je třeba času nejméně (19 resp. 23 minut).

Dopravní dostupnost z jednotlivých obcí do sídla ORP je příznivější, výjimku opět tvoří Znojensko s velkou rozlohou a sítí malých sídel a také Boskovicko. Průměrná délka cesty z obce do sídla ORP trvá v rámci Jihomoravského kraje 15 minut. Nejkratší čas je potřebný v obcích na Kuřimsku (v průměru 9 min.) a na Bučovicku (10 min.), naopak nejvíce času je třeba na Znojensku (v průměru 26 min.) a Boskovicku (20 min.). Určité zkreslení vzdálenosti či potřebného času je možné připsat skutečnosti, že nejkratší trasa nemusí být nejrychlejší a naopak. Dostupnost sídla ORP a krajského města v kilometrech resp. v přepočtu na minuty podle jednotlivých obcí byla zjištěna podle serveru mapy.cz s využitím plánovače tras.

Tab. 2.5.3.1 Obce podle dosažitelnosti sídla ORP a krajského města

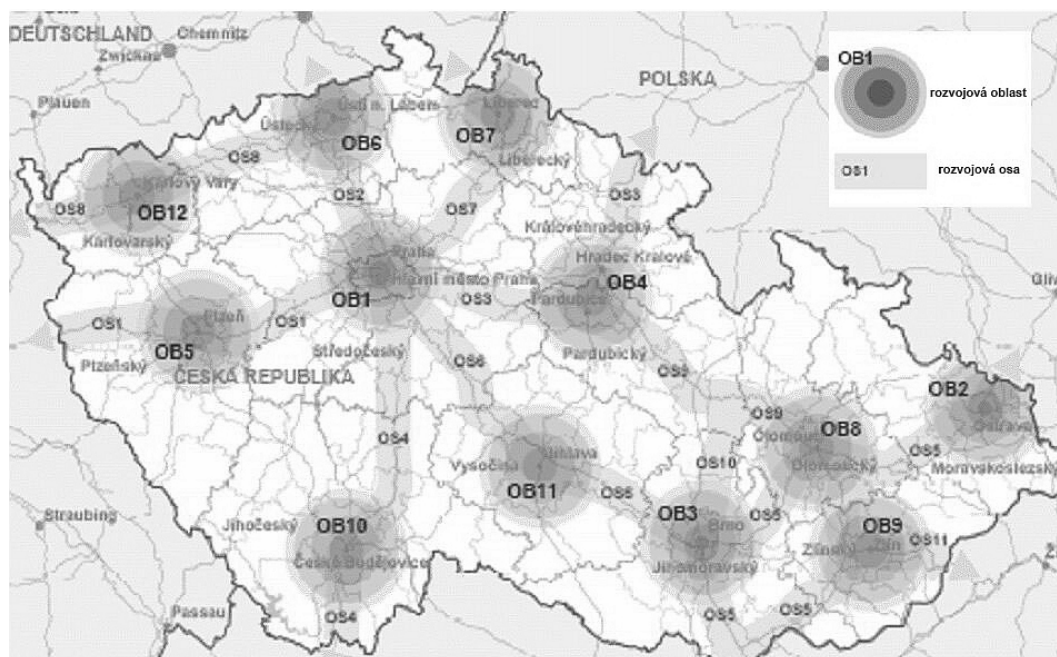
	Počet obcí							Počet obcí						
	Celkem	Dosažitelnost sídla ORP v min.						Celkem	Dosažitelnost krajského města v min.					
		0	1 - 9	10 - 14	15 - 19	20 - 29	30 +		do 19	20 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 89	90 +
Jihomoravský kraj	672	21	111	150	140	181	69	672	30	76	202	179	122	63
v tom SO ORP:														
Blansko	43	1	3	5	10	22	2	43	5	8	22	8	-	-
Boskovice	73	1	7	15	11	27	12	73	-	-	22	44	7	-
Brno	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Břeclav	17	1	-	4	8	2	2	17	-	-	9	7	1	-
Bučovice	20	1	8	9	2	-	-	20	-	-	9	11	-	-
Hodonín	18	1	2	6	3	6	-	18	-	-	-	10	8	-
Hustopeče	28	1	3	9	6	9	-	28	-	3	17	8	-	-
Ivančice	17	1	4	4	8	-	-	17	-	2	13	2	-	-
Kuřim	10	1	5	2	1	1	-	10	7	3	-	-	-	-
Kyjov	42	1	7	13	11	9	1	42	-	-	2	11	29	-
Mikulov	17	1	3	5	3	4	1	17	-	-	2	14	1	-
Moravský Krumlov	33	1	4	7	9	9	3	33	-	-	4	22	7	-
Pohořelice	13	1	4	3	4	1	-	13	-	-	12	1	-	-
Rosice	24	1	7	8	5	3	-	24	1	9	13	1	-	-
Slavkov u Brna	18	1	8	4	2	3	-	18	-	4	13	1	-	-
Šlapanice	40	1	8	5	4	15	7	40	11	23	6	-	-	-
Tišnov	59	1	16	8	12	20	2	59	-	9	30	20	-	-
Veselí nad Moravou	22	1	3	6	4	7	1	22	-	-	-	-	2	20
Vyškov	42	1	3	14	15	7	2	42	-	2	22	13	5	-
Znojmo	111	1	7	17	16	34	36	111	-	-	-	6	62	43
Židlochovice	24	1	9	6	6	2	-	24	5	13	6	-	-	-

V dokumentu „Politika územního rozvoje České republiky“ je vymezeno 12 rozvojových oblastí, v nichž se koncentruje významná část ekonomického potenciálu republiky a lze v nich pozorovat nejrychlejší hospodářský růst. Jedna z těchto oblastí, a to „OB3 Rozvojová oblast Brno“, se nachází i v Jihomoravském kraji. Je vymezena krajským městem a správními obvody ORP Kuřim, Rosice, Šlapanice, Tišnov a Židlochovice. Důvodem vymezení je fakt, že „se jedná o velmi silnou koncentraci obyvatelstva a ekonomických činností, které mají z velké části mezinárodní významový přesah; rozvojově podporujícím faktorem je dobrá dostupnost jak dálnicemi a rychlostními silnicemi, tak I. tranzitním železničním koridorem; sílí mezinárodní kooperační svazky napojují oblast zejména na prostor Vídně a Bratislavy“.

Ve výše uvedeném dokumentu je také vymezeno 11 rozvojových os mezinárodního významu. Jihomoravským krajem prochází a větví se tři osy, a to osa OS 5, osa spojující polské Katowice přes Ostravu, Břeclav směr Vídeň. Mimo rozvojové oblasti zasahuje též ORP Vyškov, Hustopeče, Břeclav, Veselí nad Moravou a Hodonín. Základem osy OS 6 je dálnice D 1 Praha – Brno – Kroměříž. Osa OS 10 (Brno – Svitavy, resp. Moravská Třebová) zasahuje území ORP Blansko a Boskovice.

Z výčtu je patrné, že mezi rozvojové oblasti či osy je v Jihomoravském kraji zařazeno 13 obvodů ORP z 21 možných. Kromě rozvojového potenciálu, u kterého je uplatňováno především investiční hledisko, lze polohu správních obvodů hodnotit i z hlediska urbanizačního potenciálu, který je vázán na osídlení a aktivity obyvatelstva. I v tomto případě jsou však území vytyčená z hlediska rozvojového potenciálu spíše shodná s územím vytyčeným z hlediska potenciálu urbanizačního.

Rozvojové osy a oblasti

Zdroj: Politika územního rozvoje České republiky, Ústav územního rozvoje, Brno 2006

Na základě vyhodnocení polohy správních obvodů ORP vzhledem k rozvojovým a urbanizačním osám a oblastem (viz ukazatel I8 v kapitole 4.1, jde o vícekritériální vyhodnocení, které navrhl a zpracoval Bc. Kamenický z ČSÚ Praha) má po Brně (spolu s Prahou a Ostravou v čele 205 SO v České republice) nejlepší předpoklady rozvoje obvod Židlochovice (5. místo), Šlapanice (12.), Rosice (21.) a Blanska a Kuřimi (oba 25.). Naopak nejméně příznivou polohu má obvod Moravského Krumlova (170.), Znojma (162.), Kyjova (148.) a Bučovic (137.).